

Dôvodová správa

Predkladaný materiál v nadväznosti na Uznesenie MsZ č. 940/2025 reaguje na pretrvávajúcu situáciu a vývin v oblasti štátnej kultúrnej politiky, ktorého dopady sa negatívne prejavujú na fungovaní kultúrneho sektora v hlavnom meste SR Bratislave (ďalej HM BA). Pre udržanie kvality činnosti mestských kultúrnych organizácií, ako aj kultúrnych služieb nezriadenej kultúry, je dopad na HMBA najmä finančný, nakoľko bolo možné v rokoch 2025 aj 2026 pozorovať diskriminačný prístup zo štátnej kultúrnej politiky voči aktivitám na území v Bratislave.

V roku 2025 sa ukázalo, že prístup k štátnym dotačným zdrojom bol pre mesto Bratislava a ním zriadené kultúrne organizácie, výrazne obmedzený, nielen v bežnej podpore činností, ale aj v oblasti investičných výziev.

Napriek sťažným podmienkam podpory zo štátnych dotačných fondov kultúrny sektor v Bratislave preukazoval v roku 2025 vysokú mieru odolnosti – nebolo zrušené žiadne veľké podujatie (s rozpočtom nad 50 000 eur), ktoré v minulosti získavalo podporu z nástrojov podpory HM BA. Nie je možné sledovať pokles množstva podujatí, skôr ide o rozsah ponuky, nakoľko sa väčšina organizátorov snaží realizovať podujatia, aj keď v menšom rozsahu.

HM BA aj preto v roku 2026 pristúpilo k zvýšeniu podpory prostredníctvom vlastných nástrojov (Nadácia mesta Bratislavy, Strategická podpora kultúrnych podujatí, tiež bežné výdavky v rámci rozpočtov mestských kultúrnych organizácií), čím čiastočne kompenzovalo výpadky externých zdrojov pre aktérov v Bratislave.

Prvý polrok 2026 je však mimoriadne turbulentný najmä pre nezriadenú scénu v kultúre, pre ktorú nestabilita financovania, vrátane neistoty pri viacročných zmluvách Fondu na podporu umenia, má priamy dopad na plánovanie, zamestnávanie, dramaturgiu a rozsah kultúrnych podujatí, pričom celkový objem výpadku financií z tohto zdroja prevyšuje až 1,3 mil. eur pre projekty realizované v Bratislave. Najohrozenejšie sú veľké kultúrne centrá. Situáciu HM BA naďalej sleduje aj v spolupráci s ďalšími partnermi mesta. Kvôli aktualizácií termínov a lehotám ako aj doplneniam pôvodné Uznesenie MsZ č. 940/2025 navrhujeme zrušiť a nahradiť novým.

Informácia o dopadoch súčasnej štátnej kultúrnej politiky na regionálne kultúrne politiky so zreteľom na hlavné mesto Bratislava za roky 2025 a 2026

26. 5. 2026

Na základe údajov z rokov 2025 a 2026 po zmenách v štátnej kultúrnej politike sú evidované nasledovné výpadky zo štátnych dotácií nadväzujúc na Informačný materiál MsZ: Dopady súčasnej štátnej kultúrnej politiky na regionálne kultúrne politiky so zreteľom na hlavné mesto Bratislava z 19. 6. 2025.

1. Dopady na mestské kultúrne organizácie

1.1. Fond na podporu umenia (30 mil. eur ročne)

Kým v predchádzajúcich rokoch získavali mestské kultúrne organizácie (ďalej „MKO“) na svoje projekty približne 50 % zo žiadanej sumy na základe hodnotenia odbornej komisie, v roku 2025 podpora klesla rozhodnutím členov rady Fondu na podporu umenia (ďalej FPU), bez zohľadnenia odporúčaní komisií, až na 6 %, po aktualizovaní údajov za všetky výzvy v tomto roku (**Tabuľka 1**). Najmä pre Mestskú knižnicu v Bratislave (ďalej „MKB“) a Galériu mesta Bratislavy (ďalej „GMB“) sú tieto zdroje nevyhnutné. Viac ako 90 % rozpočtu týchto inštitúcií smeruje na obligatórne výdavky, ako sú mzdy a prevádzka budov, a len malý podiel ostáva na programy pre verejnosť – výstavy, podujatia a vzdelávacie aktivity či akvizície kníh a zbierok.

Tabuľka 1 Žiadosti mestských kultúrnych organizácií v rámci Fondu na podporu umenia

Žiadaná suma	Priemer 2021-2024	2025	2026
Galéria mesta Bratislavy	115 206	186 654	26 000
Mestská knižnica v Bratislave	55 704	315 927	191 950
Múzeum mesta Bratislavy	70 412	111 700	11 500
Bratislavské kultúrne a informačné stredisko	-	334 400	-
Spolu	241 321	948 681	229 450
Pridelená suma			
Galéria mesta Bratislavy	65 403	21 180	-
Mestská knižnica v Bratislave	25 808	10 500	NA
Múzeum mesta Bratislavy	34 951	11 000	1 000
Bratislavské kultúrne a informačné stredisko	-	-	-
Spolu	126 161	42 680	1 000
Pomer pridelenej k žiadanej			
Galéria mesta Bratislavy	57%	11%	0%
Mestská knižnica v Bratislave	47%	3%	NA
Múzeum mesta Bratislavy	53%	10%	9%
Bratislavské kultúrne a informačné stredisko	0%	0%	0%
Priemerne	52%	6%	4%

Zdroj: FPU, Pozn.: za 2026 sú údaje dostupné len k 20. 5. 2026

HM BA sa preto v rokoch 2025 a 2026 rozhodlo podporiť zriadené organizácie pre zachovanie odborných činností pre návštevníkov. Dňa 29. 4. 2025 HMBA schválilo navýšenie rozpočtu na rok 2025 v rámci výpadku financovania celoročných programových činností z FPU pre MKB vo výške 80 000 eur, vrátane nákupu kníh; pre GMB vo výške 70 378 eur. HM BA pre rok 2026 zahrnulo finančné prostriedky na celoročnú programovú odbornú činnosť už do plánu rozpočtu pre MKB vo výške 122 000 eur na nákup kníh a celoročnú činnosť a pre GMB vo výške 159 803 na celoročnú odbornú činnosť. Gestorský útvar mestských kultúrnych organizácií - Oddelenie kultúry magistrátu HM BA odporúča vedeniu mesta a mestskému zastupiteľstvu, aby pri budúcom plánovaní rozpočtu zväžili trvalé zapojenie finančného výpadku na celoročnú odbornú činnosť z FPU do pridelených rozpočtov príspevkových organizácií zriadených mestom (MMB, GMB, MKB, BKIS a MÚOP), ako aj neziskových organizácií založených mestom (DPOH).

V mimoriadnych výzvach Fondu na podporu umenia (ďalej len „FPU“) zameraných na obnovu kultúrnej infraštruktúry, ktorá reflektovala navýšenie finančných prostriedkov FPU o 6 mil. eur v nadväznosti na novelizáciu zákona č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia v znení neskorších predpisov, sa organizácie zapojili s projektmi rozsiahlych rekonštrukcií. Uspel len jeden projekt v hodnote 3 500 eur. Išlo napríklad o projekty: Vybudovanie výťahu v Pálffyho paláci, Galerijné osvetlenie pre Pálffyho palác Galérie mesta Bratislavy, revitalizácia kultúrnej infraštruktúry v priestoroch Letnej čítárne U červeného raka vrátane vstupu, revitalizácia verejných toaliet na Hrade Devín s dôrazom na bezbariérovosť a rekonštrukcia Meštianskeho domu na ul. Bielej 6, v celkovej hodnote 884 467 eur. Takisto bola podaná žiadosť HM BA na obnovu Kina Zora v hodnote 475 000 eur.

1.2. Dotácie Ministerstva kultúry SR – Podpora kultúry znevýhodnených skupín (1 mil. eur ročne):

Žiadna z MKO si v roku 2026 nepodávala žiadosť resp. žiadosti, nakoľko ani v roku 2024 ani v 2025 neboli žiadosti MKO podporené, prípadne boli vyhodnotené a podporené príliš neskoro na to, aby boli aby mohli byť prostriedky čerpané a reálne využité v súlade s plánovaným projektom.

1.3. Dotácie Ministerstva kultúry SR – Obnovme si svoj dom (8,3 mil. eur ročne)

V roku 2026 bolo podaných viacero projektov na obnovu a výskum NKP vo vlastníctve Bratislavy v rámci dotačného systému MKSR – Obnovme si svoj dom (ďalej OSSD), či aktivity organizované MÚOP. Výsledky nie sú momentálne dostupné. V rokoch 2025 a 2026 už v rámci dotačných schém nepôsobia pôvodné odborné komisie, ktoré v roku 2024 odstúpili na protest proti zásahom do ich rozhodovania. Zároveň nie sú z verejne dostupných zdrojov k dispozícii informácie, ktoré by umožnili objektívne posúdiť mieru zásahov politického vedenia do rozhodovacích procesov o prideľovaní dotácií. Alokácia na OSSD je každým rokom zároveň nižšia, kým v 2023 bola alokácia 14,7 mil. eur, v 2026 je už len 8,3 mil. eur.

Tabuľka 2 Zoznam projektov viažucich sa k majetku HMBA podaných OSSD 2026

Program OSSD	Žiadateľ	Názov projektu	Požadovaná dotácia €
1.3	Mestský ústav ochrany pamiatok	Ultimum Refugium. Pochovávanie na území Bratislavy od dávnej minulosti po dnešok (zborník zo sympózia)	9 000
1.1	MARIANUM - Pohrebništvo mesta Bratislavy	Obnova dolnej terasy, Slavín, Bratislava	284 874
1.1	Metropolitný inštitút Bratislavy	Obnova fasády národných kultúrnych pamiatok, Ventúrska 22 - Sedlárska 2 a Sedlárska 4, Bratislava - Staré mesto, číslo UZPF 61/1 a 217/1	96 218

1.1	Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava	Obnova balkóna na hlavnom priečelí Primaciálneho paláca, Bratislava - Staré Mesto, č. UZPF 184/1	142 396
-----	--	--	---------

Zdroj: MKSR

2. Dopady na nástroje podpory mesta pre oblasť kultúry

Grantové schémy Nadácie mesta Bratislava, dotačná schéma HM BA a Program podpory BKIS predstavujú pre väčšinu kultúrnych aktivít a veľkých podujatí z nezriadovanej scény iba doplnkový a podporný zdroj financovania. Bez finančnej podpory zo štátnych dotačných schém nemajú tieto podujatia a organizácie šancu udržať kontinuitu. Napriek tomu za rok 2025 evidujeme vysokú odolnosť kultúrnych aktivít v Bratislave. Je možné sledovať len drobný výpadok v rámci podujatí - napr. sa neuskutočnili Jarné Jazzáky, pričom v roku 2026 sú už opäť avizované.

Rok 2026 je už zreteľne turbulentnejší. V priebehu prvého polroka 2026 spôsobilo medializované rozhodnutie Rady Fondu na podporu umenia (ďalej len „FPU“) komplikácie pre významné kultúrne centrá a festivaly, najmä avizovaným zrušením a dodatočne pozastavením viacročných zmlúv. Spolu s výrazným obmedzením podpory v rámci každoročných dotačných schém FPU a Audiovizuálneho fondu (ďalej len „AVF“) predstavoval tento vývoj zásah do kultúrnej sféry na území Bratislavy v objeme najmenej 1 354 000 eur. Údaj pokrýva veľké kultúrne podujatia (celkový rozpočet nad 50 000 eur) a kultúrne priestory v Bratislave. Súčasný stav môže v období 2026 – 2027 viesť k zníženiu kvality kultúrnej ponuky a jej dostupnosti pre obyvateľov a obyvateľky (ktorá je približne 405 000 návštevníkov ročne), ako aj k ohrozeniu fungovania viacerých významných kultúrnych centier a podujatí s nadmestským a medzinárodným dopadom. Podľa údajov k 26. 5. 2026 je pravdepodobné, že časť viacročných zmlúv bude napokon zachovaná, avšak pretrvávajúca neistota pri príprave podujatí spôsobuje zásadné komplikácie v produkcii a dramaturgii. Tieto skutočnosti sa premietnu do finálnej ponuky pre obyvateľov a návštevníkov mesta a negatívne ovplyvnia aj dlhodobú udržateľnosť kultúrneho prostredia v Bratislave. Na rok 2026 zatiaľ nie je avizované rušenie veľkých podujatí, situácia už však zasahuje tie menšie ako napr. podujatia PechaKucha Night Bratislava, ktoré bolo v tomto roku zrušené.

Pre stabilizovanie podpory kultúrnych a komunitných aktivít, bolo možné na rok 2026 zvýšiť podporu z 750 000 eur na 850 000 eur v rámci Nadácie Mesta Bratislava, a z 220 000 eur na 300 000 eur v rámci Strategickkej podpory kultúrnych podujatí. Situáciu budeme naďalej monitorovať, nakoľko výpadky zo štátnych dotácií pre kultúrne aktivity vplyvajú na kultúrnu ponuku pre obyvateľstvo Bratislavy.

2.1. Nadácia mesta Bratislavy

V roku 2026 síce narástol počet žiadostí Nadácie mesta Bratislavy (ďalej NMB) „len“ o 9 %, čo je miernejšie ako v roku 2025 (25%), no nárast stále reflektuje zvýšený záujem o financovanie z HM BA. Je to najmä preto, že množstvu projektov z nezriadenej kultúry bolo aj v 2025 aj v 2026 financovanie výrazne skresaného zo zdroja FPU, či iných fondov, oproti predchádzajúcim rokom. Celková žiadaná suma sa navýšila tento rok o 15 % z 2,3 mil. eur na 2,6 mil. eur (**Tabuľka 3**). Vďaka navýšeniam alokácie na rok 2026 na 850 000 eur, bolo možné udržať pokrytie dopytu žiadanej sumy na 32 %.

Nasledovné roky očakávame ďalšie navýšenie záujmu o podporu z NMB s konzervatívnou predikciou nárastu v min. výške ako medzi rokmi 2025 a 2026, čiže o ďalších 15 %, čo by znamenalo žiadanú sumu vo výške 3 mil. eur už v roku 2027. Ak sa predikcia potvrdí, pre zachovanie priemerne podporenej sumy z predchádzajúcich 4 rokov (35,6 %), by bolo potrebné zvýšiť podporu NMB v roku 2027 na celkových 1 087 570 eur.

Tabuľka 3 Podpora kultúrnych a komunitných projektov Nadácie mesta Bratislavy

	požadovaných financií	pridelených financií	prijatých žiadostí	schválených žiadostí
2023	2 021 474 €	841 747 €	408	200

2024	1 959 168 €	707 980 €	389	177
2025	2 319 253 €	754 000 €	486	195
2026	2 657 297 €	852 185 €	529	201

Zdroj: NMB

2.2. Dotačný program HMBA Strategická podpora kultúrnych podujatí (SPKP)

Hlavné mesto SR Bratislava podporilo v roku 2026 strategické podujatia sumou 300 000 eur, čo predstavuje nárast oproti roku 2025, keď bola podpora vo výške 220 000 eur. V roku 2026 bolo podporených celkovo 9 festivalov, pričom každý z nich čelil, resp. naďalej čelí neistote v oblasti financovania zo štátnych dotácií v celkovej hodnote približne 400 000 eur, čo je priemerne 29 % ich celkových rozpočtov. Napriek tejto situácii sa organizátorom podarilo nájsť riešenia a zabezpečiť realizáciu podujatí v roku 2026, pričom dotácia zo SPKP tentokrát výraznejšie prispela k ich financovaniu – v priemere vo výške približne 18 % z celkových predpokladaných výdavkov.

2.3. Program podpory Bratislavského kultúrneho a informačného strediska (BKIS)

Nefinančná podpora cez Program podpory BKIS do konca roka 2025 nevykázala výrazné navýšenie počtu žiadostí, avšak na základe interných pozorovaní bol evidovaný zvýšený dopyt po rozsahu poskytovanej pomoci, ako aj tlak na obmedzovanie rozsahu programov. BKIS pôsobilo ako stabilný partner pri realizácii 128 podujatí na území hlavného mesta Bratislavy, ktoré podporil prostredníctvom technického a marketingového zabezpečenia, zapožičania inventára a poskytovania priestorov.

Tabuľka 4 Prehľad Programu podpory BKIS

	2023	2024	2025
predložených žiadostí	195	177	185
schválených žiadostí	137	124	117
z toho podujatí	198	190	153
realizovaných podujatí	136	139	128
zrušených partnerom	30	27	21

Zdroj: BKIS

3. Dopady na absenciu odborných kapacít

Kvôli zmene zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty v znení neskorších predpisov, ako aj ďalších interných predpisov MK SR, boli zrušené povinné verejné výberové konania múzeí a galérií na Slovensku, či iných štátnych inštitúcií. Nedostatočne odôvodnené odchody a neverejný výber štatutárov kultúrnych inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti štátu (Slovenská národná galéria (ďalej „SNG), Pamiatkový úrad SR, Slovenské národné múzeum a iné) spôsobujú destabilizáciu týchto inštitúcií smerom dovnútra i navonok.

Stagnuje aj spolupráca medzi mestskými organizáciami a týmito centrálnymi metodickými inštitúciami. Metodické usmerňovanie naďalej absentuje, ako aj spolupráce. Kým MMB a GMB požičiava zbierkové predmety do týchto inštitúcií, pre GMB žiadosť o výpožičku diel do výstavného projektu nové vedenie SNG neschválilo.

Dopady je možné pozorovať aj v rámci cestovného ruchu hlavného mesta. Aj keď počet turistov medzi rokmi 2024 a 2025 v Bratislave narástol, návštevnosť inštitúcií národného významu ako napr. SNG klesla o 50 % (zo 124 000 na 65 000). Návštevníci Bratislavy tým prišli kvôli nižšej kvalite ponuky služieb o dôležitú možnosť spoznať významné umelecké diela.

4. Hľadať riešenia spolu s ďalšími stakeholdermi pre budúcnosť kultúry v Hlavnom meste Bratislava na úrovni miest a obcí v rokoch 2025 – 2027.

HM BA sa v rámci Únie miest sieťovalo počas roka spolu s SK8 pri pripomienkovaní Štruktúry podpornej činnosti FPU: 20.8.2025 bolo vydané **Vyhlásenie Únie miest Slovenska, pod zastrešením viceprezidenta ÚMS a primátora hlavného mesta BA Matúša Valla, k pripravovaným zmenám Štruktúry podpornej činnosti Fondu na podporu umenia (FPU) od roku 2026.**

HM BA v rámci šiesteho Bratislavského kultúrneho fóra, ktoré sa uskutočnilo dňa 5. 5. 2026 pod názvom „Nezvykáme si – samosprávy v čase krízy v kultúre“, prizvalo zástupcov oddelení kultúry miest a krajov z celého Slovenska (zúčastnilo sa 15 samospráv), ako aj zástupcov súkromných nadácií (4 organizácie) a ďalších aktérov zo zriadenej aj nezriadenej kultúrnej sféry (spolu viac ako 160 účastníkov).

Cieľom podujatia bolo zdieľanie skúseností s rozvojom kultúry v podmienkach nových zásahov štátnej kultúrnej politiky na samosprávy, a to prostredníctvom prezentácií, aj diskusií s politickými predstaviteľmi, diskusných formátov, ako aj v spolupráci s iniciatívou Otvorená kultúra v kontexte Plánu obnovy a odolnosti pre kultúru.

Hlavné mesto plánuje v nadväznosti na toto podujatie pokračovať v sieťovaní a koordinácii aktérov kultúrneho sektora aj v nasledujúcich mesiacoch.

Záver

Obchádzanie odborného posudzovania pri rozhodovaní o podpore kultúry má priame dopady aj na fungovanie samospráv, čo sa v rokoch 2025 a 2026 už citeľne prejavilo. Nedostatok odborného prístupu brzdí rozvoj kultúry založený na kritériách kvality a oslabuje aj systematickú starostlivosť o kultúrne dedičstvo, aj na území Bratislavy. Tento trend zároveň narúša dôveru v celý systém verejnej podpory kultúry na Slovensku. V horizonte najbližších dvoch rokov pritom nemožno očakávať výrazné zlepšenie tejto situácie. Hlavné mesto Bratislava sa naopak, svojim prístupom pri ochrane kultúry jasne prihlásilo ku kultúrnej politike na základe princípov odbornosti, kompetentnosti, férovosti, transparentnosti a demokratických praktík.